NOORD-BRABANDER.

Dicere verum
Quid vetat? Horatius.

NOMMER 69. 's BOSCH. DINGSDAG, 8 SEPTEMBER 1829.

Duitschland.

Frankfort, 30 *augustus.*

De *Correspondent van Neurenberg* deelt denvolgenden brief uit Berlijn in dato 21 augustus, mede: «Gister is alhier een koerier van Londen aangekomen en weinig daarna zijn onze fondsen gedaald.

»Zie hier, wat men deswege verhaalt: de ambassadeur van Pruissen bij het hof van Engeland, *M. Bulow,* had onlangs eene onderhandeling met lord *Wellington* gehouden, om hem de depêches van zijn hof ter hand te stellen. De hertog liet eenige verbittering blijken en na eene korte discussie verklaarde hij zich stellig voor de Porte en tegen Rusland. De ambassadeur van Pruissen, die, zoo men verzekert, de uitdrukkelijkste instructien had, viel hem in de, reden en verzocht deszelfs paspoorten. Z. G. verwonderd over dit beslissend gedrag van dezen ambassadeur, trachtte hem te bevredigen, doch de heer *Bulow* volhardde in deszelfs verklaring, dat hem niets anders bleef te doen dan aanstonds Londen te verlaten. Nogtans stond hij toe te Londen te blijven, totdat een koerier, die gezamenlijk door deze beide personaadjen naar Berlijn gezonden werd, een antwoord van het pruissisch gouvernement zou gebragt hebben. Het is die koerier, welke alhier aangekomen is, en men zegt, dat men bezig is met het antwoord op te stellen.»

Engeland.

Londen, 2 *september.*

De *Courrier* geeft den volgenden partikulieren brief van Parijs: «Men heeft nog eenige bijzonderheden vernomen uit de depêches van Konstantinopel aangekomen. De graaf *Guilleminot* schetst een zeer ongunstig tafereel af van den staat der turksche magt en van den geest der oude janitzaren; hij verwacht welhaast het einde der vijandelijkheden door een vredes-traktaat. Wat de grieksche kwestie betreft, deze mag als beslist aangezien worden; de Sultan staat de onafhankelijkheid van Griekenland toe, maar men is het nog niet eens, hoe men deze verklaring zal openbaar maken. De ambassadeurs vereischen een *katti-scherif,* doch bij het vertrek van den koerier, had men dit van den Sultan nog niet verkregen. De voortgang der onderhandelingen wordt alhier als zeer belangrijk aangezien en men verwacht ongeduldiglijk de toekomende depêches.

— De vernieling der vloot van don *Miguel,* voor Terceira, wordt in alle hare omstandigheden bevestigd. Dit heeft op den 11 augustus plaats gehad. Men meende te Londen, dat don *Joan VI,* een portugeesch schip van 74 stukken, gestrand of genomen was.

— De drie brasiliaansche fregatten, *de Keizerin, Maria-Isabella* en *Isabella,* aan boord hebbende de Keizerin van Brasilië, de Koningin van Portugal en gevolgen, zijn den 30 augustus uit Portsmouth na Rio-Janeiro vertrokken.

Frankrijk.

Parijs, 5 *september.*

Uit Amiens wordt gemeld, dat meer dan 14 dagen vóór de afkondiging der ordonnantien van den 8 augustus, dertig à veertig werklieden bezig waren met het gesticht van *St. Acheul* op te maken en in staat te stellen, om, bij de aanstaande opening der scholen, zelfs een meer aanzienlijk getal leerlingen, als dit huis eertijds, vóór deszelfs sluiting, kon bevatten, te kunnen ontvangen.

— Te Koppenhagen heeft men den 18 der vorige maand eenige schokken van aardbeving gevoelt, welke eenige seconden geduurd hebben; de meubelen en muren beefden, de boeken vielen uit de kasten, doch geene ongelukken hebben plaats gehad. De *barometer* onderging geene verandering en de staat van den dampkring was zoo kalm, dat men voor eenigen tijd geloofde, dat deze gebeurtenis door het springen van eenen kruidmolen veroorzaakt was.

— Madame *Catalani* bevindt zich, sedert eenige dagen, alhier van hare reis, welke zij door Duitschland, Denemarken, Zweden, Engeland en Ierland gedaan heeft. De zuivere winst, welke zij in deze landen behaald heeft, wordt op meer dan 20,000 gienjes begroot.

— Men meldt uit Napels van den 14 augustus: «Wij kunnen thans, op eene officiële wijze, het huwelijk van Z. G. M. met de koninklijke prinses *Maria Christina,* dochter van onzen doorluchtigen Vorst, bekend maken. Een kabinets-koerier is uit Spanje terug gekomen, en heeft de stellige tijding dezer schikking mede gebragt; gister heeft de generaal *Tohiaalamont* van Spanje bij ons hof, zich naar de koninklijke residentie van *Quinsana,* alwaar de gansche koninklijke familie vereenigd was, begeven, en den brief, welken hem uit Rome, door den ridder *Labrador,* buitengewoon gezant van *Ferdinand VII,* was overgemaakt, overhandigd, ten einde te worden gemagtigd, om zich bij den Koning te vervoegen, en namens zijnen Vorst, de prinses *Christina* ten huwelijk te vragen.

Het was gister de geboortedag van prins *Franciscus à Paula,* graaf van Traporis. Op het middagmaal, hetwelk bij die gebeurtenis op het paleis van *Quinsana* plaats had, heeft men op de gelukkige vereeniging der prinses *Christina* met *Ferdinand* gedronken.

— De Koning van Napels zal het zuiden van Frankrijk doortrekken, om zich met de prinses *Christina* (zuster van mevrouw de hertogin van Berry), welke den troon van Spanje zal beklimmen, naar Madrid te begeven.

— De vice admiraal *de Rigny,* is te Toulon eindelijk aangekomen. Hij wilde het *incognito* bewaren, doch is bekend geworden; de geheele stad was in beweging.

— De prinses van Brasilië, weduwe dona *Maria Francisca Benedicta,* is den 18 augustus te Lissabon, des morgens ten half 5 ure, in den ouderdom van 83 jaren, overleden.

— Het gerucht loopt alhier dat 30 prefekten zullen ontslagen worden; dit gerucht en andere maatregelen van reactie, hebben de fondsen doen dalen.

— Men verhaalt, dat bij het ministerie van binnenlandsche zaken groote veranderingen in het personeel zullen gemaakt en vele ambtenaren van hunne posten afgezet worden.

— Naar men wil, zal de heer *de Reyneval* den minister *de Polignac,* als fransch gezant bij het hof van Londen vervangen, terwijl aan den hertog *Laval de Montmorency,* gezant bij het hof van Oostenrijk, de ambassade van Rome, welke hij reeds vroeger bekleed heeft, zou worden opgedragen.

Nederlanden.

's Hertogenbosch, 7 *september.*

De stand van het water was heden namiddag ten drie ure 29 duim boven 0 en is sedert gister 10½ duim gevallen.

Het bossche veld is in weerwil van al de pogingen, welke aangewend zijn om het water te keeren, ondergeloopen, waardoor vele landerijen zijn overstroomd, hetgeen aanzienlijke schade heeft veroorzaakt.

De grootste aardappelen-teelt is in deze omstreken verloren.

— Wij vernemen door eenen partikulieren brief, dat de regtmatige klagten wegens de begravenissen bij de R. K. te Amersfoort, waarover wij eenige aan ons toegezondene brieven geplaatst hebben, bij onzen dierbaren Koning de gewenschte gevolgen hebben gehad. Wij hopen onze lezers van dag tot dag meer dergelijke bewijzen van de vaderlijke regtvaardigheid van onzen Monarch te kunnen mededeelen.

— De hoogeerwaardige heeren vikarissen-generaal van het bisdom van Gent hebben eene circulaire in den geest van die van Z. H. den prins aartsbisschop van Mechelen, bekend gemaakt, ten einde de jonge lieden, welke zich voor den geestelijken staat bestemmen, zekere middelen te verschaffen, om hunne studien voor te zetten.

— *Le Belge* heeft eenen staat bekend gemaakt, waaruit blijkt, dat van de 178 ambtenaren bij de onderscheidene ministerieën, 160 Hollanders, 14 Zuid-Nederlanders en 4 vreemden zijn. Het is zeker, dat zulk eene onevenredigheid in de bedeeling der ambten op den duur niet kan of mag blijven bestaan, en dat zulks eene voorziening vereischt, waarop wij hopen, dat de regering ook bedacht zal zijn. Indien er eene fout begaan is, moet men dezelve alleen aan de kortzigtigheid der ministers wijten. (*Uittreksel uit het Advertentie-blad.*)

— Indien wij wel zijn onderrigt, zal het hof omtrent den 20 dezer, Brussel verlaten en naar 's Hage vertrekken; een der eerste ontwerpen van wet, welke aan de staten-generaal zal worden voorgesteld, zal de wet zijn over het openbaar onderwijs; vervolgens een nieuw ontwerp over de wet op de patenten, waarbij de grieven, waarover men zich beklaagd heeft, zullen hersteld worden; daarna zal de tienjarige begrooting, met 7 of 8 millioenen verminderd, volgen; in weerwil van deze vermindering, zou het ministerie het middel gevonden hebben, om in de vermeerdering der uitgaven, welke het personeel der regterlijke organisatie zou veroorzaken met één hof in iedere provincie, te

danig als door de kamer is aangenomen en door Z. M. bekrachtigd, te voorzien.

Deze organisatie zou bepaaldelijk met 1 januarij aanstaande plaats hebben, zoodat de begrootingen vóór dit tijdstip zullen worden aangeboden en zelfs vóór het wetboek van strafvordering en strafregt, waarvan de beraadslaging zal zijn uitgesteld, totdat dezelve meer in overeenstemming met de beginselen van *Beccaria, Bentham, Blakstone, le Graverand* en anderen zullen zijn gebragt. (*Gazette d'Anvers.*)

— Niet alleen in Vlaanderen, maar ook in Luik, Brussel en Termonde liggen inteekenings-lijsten voor het daarstellen der gouden gedenkpenningen voor de heeren *Vilain XIIII* en *de Meulenaere*. Vele leden der staten-generaal hebben reeds hiertoe hun offer bijgedragen.

— De *Courrier de la Sambre* meldt, dat zich te Namen eene constitutionele associatie gevestigd heeft.

— Men verwacht heden te 's Hage de troepen, welke de bataillons jagers zullen uitmaken, om morgen georganiseerd te worden. Een gedeelte der negende afdeeling zal, naar men verneemt, aanstaanden donderdag naar Leyden, Gouda en Dordrecht vertrekken.

— Een toeval, hetwelk ongelukkige gevolgen zou kunnen gehad hebben, is eergister des nachts in de *kazerne* der miniemen te Antwerpen, voorgevallen. Om twee ure is er een gedeelte der zoldering eener kamer, waarin krijgslieden rustten ingestort; doch men had dit gevaar bij tijds gezien en de kamer verlaten. Slechts één dier krijgslieden is ligtelijk gewond. Men schrijft dit ongeluk toe aan het doordringen van het water, ontstaan door den slechten staat van het dak, welke de verrotting der balken had veroorzaakt.

— Men beweert, volgens berigten uit Vlissingen, dat op de kusten van Blankenberg een kano of indiaansch schuitje, gemaakt van eenen uitgeholden boom, den naam voerende van *Alexander Clays*, gevischt is.

— Zoo men zegt, moet Z. M. de Koning van Pruissen dezer dagen te Brussel zijn aangekomen.

— Den 21 der vorige maand, is H. M. de Koningin van Zweden, te Stokholm met groote plegtigheid gekroond.

— Ter plegtige viering van het overtrekken van den Balkan, is den 19 augustus te Petersburg een openlijk dankgebed gehouden, waarbij Hunne Majesteiten, de overige leden der keizerlijke familie, het korps diplomatique en de voornaamste ambtenaren zijn tegenwoordig geweest.

— Te Odessa verkeert men nog altijd in ongerustheid over de pest. Den 14 was aldaar een kind gestorven, hetwelk, volgens sommige geneesheeren, de kenteekenen droeg van aan die verschrikkelijke ziekte te zijn overleden.

— Een engelsch kabinets-koerier is den 3 dezer door Brussel getrokken, komende van Londen met depêches voor Berlijn.

— Het gerucht verspreidt zich te Londen, dat don *Miguel* bepaaldelijk door de twee gouvernementen van Frankrijk en Engeland zal erkend worden.

— Uit Engeland wordt gemeld, dat de Keizer *Nikolaas* zijne toestemming gegeven heeft, om op grond van het traktaat van *Akkerman* over den vrede te onderhandelen. Hij vraagt eene schadeloosstelling van 100,000,000 *sterke* piasters.

De *Courrier de la Meuse* deelde den 3 dezer mede (gelijk wij in ons vorig nommer vermeld hebben), dat «hij uit goeder hand had vernomen, dat de drie benoemde en *gepreconiseerde* bisschoppen voor Luik, Gent en Doornik, binnen den loop dezer maand in hunne bisdommen zullen aankomen.» De *Antwerpenaar*, dit artikel mededeelende, laat daarop volgen:

«Welnu, veronderstellen wij, dat er geene nieuwe moeijelijkheid ontstaan was, dat men aan de benoemde bisschoppen hunne aanstellingsbrieven *purement* et *simplement* afleverde en dat zij nog deze maand op hunne zetels werden gesteld, doch indien de besluiten van 1825 en 1829, betrekkelijk het onderwijs, niet vernietigd worden, wat zullen wij dan gevorderd zijn?..... Dan hadden wij bisschoppen, maar geene groote noch kleine seminarien; dan hadden wij bisschoppen, zonder de vrijheid hunner goddelijke regten te doen gelden; dan hadden wij bisschoppen, die weldra zouden genoodzaakt zijn het klein getal jonge priesters, die zich nog in de seminarien bevinden, uit dezelve weg te zenden, om hen met de zorg eener kudde te belasten en dan die gestichten met hunne eigene handen te sluiten; dan hadden wij bisschoppen! maar zou daarmede het gewaand *placet-regt*, krachtens welk men zelfs de *geestelyke magt* der bisschoppen, de *leerstukken* der Kerk en de *zedeleer* aan het willekeurig goedof afkeuren van een ministerie onderwerpen wil, buiten werking gesteld zijn? dan hadden wij bisschoppen! maar zouden de *van ghertische vryheden der nederlandsche roomsch-katholyke Kerk;* ingevolge de aanschrijving van Z. Exc. den heer *van Maanen*, niet meer tot *grondslag moeten dienen voor de zaken van den roomsch-katholyken eerdienst?* Dan hadden wij bisschoppen..... ja, dan hadden wij bisschoppen, en dit zou nog al eene schoone stof opleveren voor eenen ministeriëlen *periodus decussata* in de redevoering des troons, bij het openen der zitting van de staten-generaal, maar hoe ver zouden wij met dit alles gevorderd zijn?.....»

DRIE ZAKEN, TER OVERWEGING VOORGESTELD.

Het gouvernement heeft, naar wij vernemen, bevolen, dat de inhuldiging der benoemde bisschoppen ten eerste zal plaats hebben.

Maar het is niet genoeg, dat de bisschoppen op hunne zetels geplaatst zijn; men moet hun veroorloven, om gebruik te maken van hunne regten en hunne pligten te vervullen; zij moeten hunne seminarien kunnen openen, en dezelve naar de regels van het kerkelijke en constitutionele regt inrigten; dat wil zeggen, daarin al de leerstoelen vestigen, welke zij behoeven, daarin vrij alle personen toelaten, welke hun voorkomen de noodige bekwaamheden te bezitten en uitsluitend over de benoeming en afzetting der hoogleeraren te beschikken.

Toen wij, eenigen tijd geleden, klaagden over het tweede besluit van den 20 junij 1829, hetwelk, zoo als wij gezien hebben, de regten der ordinarissen, op eene bewonderenswaardige wijze verkort, heeft men ons doen opmerken, dat dit slechts *provisioneel* was.

Welnu! daar de bisschoppen vóór de maand october van hunne bisdommen bezit zullen nemen, dat men dan van dat *provisionele* afzie; dat men rondborstig en opregt de uitvoering van het concordaat toesta, en dat de grondwet geëerbiedigd worde.

Er is een ander punt, wel is waar, van minder belang, maar hetwelk toch ook eenige aandacht verdient. Sedert vier jaren zijn er aan het gouvernement achtereenvolgende onderscheidene sommen toegestaan voor de organisatie der bisdommen. Wat heeft het gouvernement met dat geld gedaan? Wij zeggen niet, dat men daarvan een slecht gebruik gemaakt heeft; maar wat heeft men er mede gedaan? De bisschoppen schijnen er geen genot van te hebben gehad. Die van Namen trekt, in lien wij wel onderrigt zijn, nog geenen halven cent; en het schijnt zelfs, dat bijzondere personen opofferingen gedaan hebben, om hem op eene behoorlijke wijze te huisvesten. Van den anderen kant meenen wij te hebben hooren zeggen, dat de *architect* van het bisschoppelijk paleis van Luik te vergeefs, en zulks reeds langen tijd, naar de betaling van zijne rekening wacht.

Het geld, wij herhalen het, is niet het stuk, waar het voornamelijk op aan komt. Doch daar het de regering zelve van de natie ontvangen heeft, mag het dit noch bewaren, noch tot andere einden gebruiken, dan waartoe het bestemd is.

Men heeft groote sommen voor het *collegium philosophicum* uitgegeven, en men geeft die daarvoor nog dagelijks uit. Alles in hetzelve is rijk en schitterend, zoo als de heer *Lys* zegt, *atria cuncta nitent spectantibus.* Wij [illegible] nooit over die uitgaven gesproken; en echter is het, [illegible] wel inziet, ons eigen geld, hetwelk men tegen ons gebruikt; het is het geld der natie, waarvan men zich bedient, om aan hare geestelijkheid een onderwijs te bezorgen, hetwelk zij verwerpt.

Doch daar men hardnekkig blijft volhouden dergelijke sommen te verteren, dat men dan ten minste ook op onze bisschoppen denke, dat men rekenschap geve van het geld, hetwelk men voor hen ontvangt.

Tweede daadzaak: de besluiten betrekkelijk de taal. Dit is een maatregel ten halve genomen, gelijk wij aanstonds gezegd hebben; en het schijnt, dat zij als zoodanig over het algemeen zijn beoordeeld geworden. Men behoeft daarvoor derhalve het ministerie geen dank te wijten. En inderdaad, wanneer men eene onregtvaardigheid zoo onvolledig en met eenen zoo kwaden inborst herstelt, moet men geene betuigingen van blijdschap en dankbaarheid verwachten.

Derde daadzaak: de wijze waarop het gouvernement deszelfs *placet*, tot de afkondiging der *bulle* gegeven heeft. Dit *placet* verschilt vooreerst veel van dat, hetwelk hetzelve voor de laatst voorgaande bulle gaf; toen wilde het, dat de ordinarissen deszelfs *placet met de bulle zouden afkondigen;* thans doet het afstand van dezen eisch. Ziedaar derhalve eene aanmatiging te minder. En thans blijft er niets meer over, dan het *placet* zelf; een stuk belagchelijk in deszelfs *redactie,* ongerijmd in deszelfs doel en nietig in deszelfs uitwerking; een stuk, hetwelk niet verdient aangerand te worden, dan zoo als een onzer geabonneerden gedaan heeft in een artikel, hetwelk ons den 2 dezer is toegezonden geworden. Laten wij hopen, dat het gouvernement eindelijk begrijpen zal, dat het wel ver van zijn gezag te handhaven en te versterken, door zich met zaken te bemoeijen, die hetzelve niet aangaan, integendeel niets anders doet, dan zich ten toon te stellen.

Tot nadere onderrigting brengen wij hetzelve eene enkele opmerking omtrent deszelfs *placet* onder het oog.

«Gezien de pauselijke *bul,* zegt het, *zoo als zy door den kardinaal, secretaris van staat, aan onzen ambassadeur is ter hand gesteld, enz. enz., magtigen wy onzen secretaris van binnenlandsche zaken, om onmiddellyk aan alle katholyke geestelyke opperhoofden van ons koningryk een genoegzaam aantal exemplaren van die bul te doen geworden enz.*»

Denkt het gouvernement dan, dat, ofschoon de graaf *de Celles,* die te Rome was, een exemplaar van die *bul* ontving, hem dit toegezonden werd, om daarvan ambtshalve aan de ordinarissen der Nederlanden kennis te geven? Indien dit deszelfs meening was, dan zullen wij hetzelve uit den grond onzes harten

beklagen! Het moet weten, dat de graaf *de Celles* dit exemplaar alleen voor zich zelve en misschien voor zijn gouvernement, maar geenszins voor de bisschoppen ontvangen heeft, en dat hierin geene rede tot eene bijzondere onderscheiding bestaan heeft. Het moet hem onverschillig zijn, of het gouvernement *de minister van binnenlandsche zaken al dan niet magtigt, om exemplaren van die bul aan de ordinarissen te doen geworden.* Zij hebben geene bullen aan te nemen, noch van den minister van binnenlandsche zaken, noch van eenigen anderen minister, noch van eenigen Vorst op de geheele wereld. Zij kunnen ten minste, uit kracht van die aanneming, dezelve niet afkondigen, om aan de geloovigen de geestelijke voordeelen te doen genieten, welke daaraan verbonden zijn.

Wij weten tot heden nog niet, welke partij onze ordinarissen, met betrekking tot de *bul*, waarover hier gesproken wordt, zullen kiezen. Maar wij meenen stellig zeker te zijn, dat, indien zij dezelve afkondigen, zulks geenszins wezen zal, omdat zij een exemplaar van dezelve, namens den heer *van Gobbelschroy* ontvangen hebben, maar, omdat zij die, volgens de voorschriften der Kerk, van Z. E. den *internuntius* van den Paus, te Brussel, hebben ontvangen.

(*Courrier de la Meuse.*)

Amersfoort, 31 augustus 1829.

Mynheer de Redacteur!

Het besluit van Zijne Majesteit van den 17 augustus ll., vergeleken met een dergelijk besluit van den 17 junij 1826, geeft aanleiding tot de volgende vragen:

In het tweede art. van elk dier besluiten wordt de *directeur-generaal* voor de zaken van den R. K. eeredienst, of de minister van binnenlandsche zaken, *respectivelyk* gemagtigd, om het benoodigde getal exemplaren dier *bullen* aan R. K. kerkvoogden binnen het koningrijk te doen toekomen. Nu

1.) Is de *bul* van den 8 *kalender* van januarij 1825, ten gevolge van het besluit van 27 junij 1826, art. 2, aan den zoogenaamden aartsbisschop van Utrecht en de bisschoppen van Haarlem en Deventer, door of van wege den voornoemden heer *directeur-generaal* gezonden?

2.) Zoo ja, is zulks geschied met voorkennis van de toenmalige commissie uit den staatsraad, *residerende* te Brussel, ten gevolge van het besluit van 16 september 1819, Lt. m.?

3.) Zal de pauselijke *bul* van den 18 junij 1829 ook aan den zich noemenden aartsbisschop en de bisschoppen door het ministerie van binnenlandsche zaken verzonden worden?

Ik verzoek u, mijnheer de *redacteur*, alsmede al de *redacteurs* van den *Courrier de la Meuse*, van den *Catholique des Pays-Bas* en van alle onafhankelijke dagbladen, om deze belangrijke vragen voor te stellen en te herhalen, totdat men, door middel der ministeriële *organen* of anderzins een beslissend en ondubbelzinnig antwoord bekome.

Ik zeg belangrijke vragen, omdat, indien men een *affirmatief* antwoord bekomt, de roomsche *curie en de heer internuncius* eerst en vooral weten, dat in de taal van ons ministerie, die bisschoppen, welke in volkomen opstand tegen den Paus zijn en door openbare *excommunicatie* van zijne gemeenschap zijn afgescheiden, desniettemin nog onder de R. K. kerkvoogden worden gerekend: doch in geval van *negatief* antwoord, zal het eene andere vraag zijn, hoe dan die jansenistе bisschoppen aan die *bulle* gekomen zijn? Hoe zij die *bulle* zonder *placet* hebben durven afkondigen en uitvoeren? Hoe zij zonder eenige *animadversie* van het ministerie openlijke *mandementen* ten gevolge dier *bulle* hebben kunnen en mogen uitgeven? Dit alles is in het jaar 1826, toen de jansenisten het *jubilé* gehouden hebben, geschied, en het is voor ons van het hoogste gewigt te weten of zij de pauselijke *geplaceteerde bulle* van het ministerie ontvangen, of dien ontvangst geveinsd en dus dien leugen bij vorige leugens gevoegd — of zonder den Koning, zonder den minister, op eigen gezag, de *bulle* van het *jubilé* afgekondigd en uitgevoerd hebben.

Met bijzondere hoogachting, enz.

C.

Amersfoort, 31 augustus 1829.

Aan den Redakteur.

Wij schijnen in onzen leeftijd zoo wat van alles te moeten beleven. Wie zou hebben kunnen verwachten, dat men in de negentiende eeuw protestanten zoude ontmoet hebben, die nog verketterden, die iemand verketteren zouden, welke nooit tot hunne gemeenschap behoord heeft; die eenen man tot ketter zouden verklaren, welke in alle deugden heeft uitgemunt, en in zijn geheel leven, bij de zuiverste zeden, den vurigstendijver voor de waarheden van den godsdienst en de beoefening van allerlei soorten van liefdewerken jegens de menschen, jegens ongelukkige menschen, van allen rang en stand, gevoegd heeft. Dat is echter gebeurd. De *Inquisitor Haeretica Pravitatis* schijnt een zoogenaamde *filosoof*, de aanklager een jansenist te zijn geweest, en het kettervonnis is uitgesproken geworden door protestanten en ligt ter inzage voor de leden ter griffie van de *societeit Concordia* alhier. Maar wie is dan die ketter van de allernieuwste soort? Het is..., het is: de H. VINCENTIUS à PAULA!! Hij is beschuldigd, overtuigd en wettig — op zijn protestantsch — veroordeeld van niets minder dan van *socianismus!* Toen ik het hoorde, was ik er verwonderd en verontwaardigd over. Ziedaar dan een *sociniaan*, die *fondatien* gemaakt heeft voor de behoefte van zijnen naasten; een *sociniaan*, oprigter van gasthuizen; een *sociniaan*, die verblijfplaatsen voor vondelingen, voor verdwaalde en misleide, doch boetvaardige vrouwen gesticht heeft; een *sociniaan*, insteller van eene orde van mannen om de armen te onderwijzen en van de engelen der menschheid, die de arme zieken oppassen en verzorgen; een *sociniaan*, die voor alle menschelijke ellenden toevlugtsplaatsen en hulpmiddelen heeft daargesteld, doch ik zal met een paar aanmerkingen eindigen.

Het maandboekje, *de Vaderlandsche Letteroefeningen*, waarin men, onder den titel van: *de heiligverklaarde ketter*, de ketterverklaring van den H. *Vincentius à Paula*, aug. 1829, aantreft, behoorde deszelfs titel te veranderen. In een tijdschrift, dat zich *vaderlandsch* noemt, komen zulke stukjes niet te pas. De minister van financien hoopt, dat onze bisschoppen, die wij, wie weet wanneer? krijgen zullen, *vaderlandsch* zullen zijn; wij hopen toch niet in dien zin. Neen, ons *vaderland* is thans, God lof! noch *gereformeerd*, noch *protestantsch*, en een *vaderlandsch* tijdschrift mag zich niet zóó vijandig toonen tegen $^3/_4$ der inwoners van hetzelve. Moet een ieder niet vragen: is het geene schande voor onze verlichte eeuw, dat tijdschriften, zoo als de zoogenaamde *Vaderlandsche* of liever *anti-katholyke Letteroefeningen*, de *Arnhemsche Courant* en meer anderen nog ondersteund worden, die niets dan onverdraagzaamheid ademen en den spot drijven met al wat R. K. is? Ik ben overtuigd, dat men in de *societeit* van den heer *Verheyen c. s., à costy, ter bevordering van den minzamen omgang*, dergelijke hatelijke tijdschriften, die niets anders dan verbittering te weeg brengen, wel zal weren.

Amersfoorder.

Oosterhout, 1 september 1829.

Aan den heer Redacteur van den NOORD-BRABANDER.

Mijnheer!

Vergun, zoo spoedig mogelijk, aan het volgende eene plaats in uw geacht dagblad, en geloof, dat ik mij met de meeste achting noeme

UEd^s Dw. Dienaar
F. X. JANSENS
Med. Doct.

Alles scheen hier wegens de schutterij in diepe rust; en ziet, op gister, den 31 augustus, circa tien ure des morgens, vervoegde zich de heer burgemeester *Hallungius*, met eenen der wethouders, den heer *H. Willems*, ten huize van den heer *J. M. van Hall*, mijnen *neef*, dien ik verdedigde, hem zeggende, *gechargeerd* te zijn, om hem in *provoost arrest* al dadelijk te *aresteren*..... Hiervan onderrigt wordende, begaf ik mij ten zijnen huize, in de zekere verbeelding, van aldaar geheel andere heeren dan eenen burgemeester en wethouder ten dien einde te vinden..... Van mijne verwondering daarover terugkomende, en echter hun ed^s. hooge *kwaliteit* niet uit het oog verliezende, zeide ik hun ed., dat ik nimmer mijne pen zoude laten rusten ter zijner verdediging; dat mijn *neef* alles zoude verduren, met aanhoudende inroeping der wet; dat hij, onder *protest*, zijne boete betalen zoude; doch dat ook zijne en mijne klaagstem zich eens aan de vergadering der E. M. heeren staten-generaal zouden laten hooren, om eenmaal voor den troon van eenen regtvaardigen en mededoogenden Koning gebragt te worden. Dit gezegd hebbende, gaf ik mijne verwondering te kennen, dat men nog geene rekening der onkosten, met de boete van 12 gulden, had ingezonden, noch *sommatien* van dien, en evenwel tot dien maatregel van *provoost arrest*, zoo onvoorziens overging. Hierop *repliceerde* de heer burgemeester, dat de rekening van beiden dadelijk zoude worden ingezonden (dat een ieder hierover oordeele en besluite!), en deze ingezonden zijnde, ter somme van *f* 24-20 c^{ts}, is, omtrent 2 ure na middags, onder *protest*, dezelve betaald.

Laat mijn *neef* het voorwerp van strafverduring blijven! Laat zijn *protest*, in een uwer vorige dagbladen vermeld en zeer sterk *gemotiveerd*, in den wind geslagen worden! zijne eigene en mijne verdediging, in het tweede tijdvak der *oppositie*, zal welligt eens die genoegdoening verwerven, die verre de geringe, onder *protest* betaalde gelden van *f* 24-20 zal overtreffen.

Hij heeft, met de meeste schutters, in een *request*, over eenige maanden, de telling van den besloten kring der gemeente gevraagd, dewijl het gemeentebestuur alvorens zelve beleend had, dat er het getal van 2500 zielen niet in was. Geen antwoord is immer op hetzelve gevolgd. — Hij [illegible] de wet der schutterij, alwaar zij wettig is ingerigt, [illegible], ter *comparitie geordonneerd*.

Hij wil zich aan de wet en aan geene willekeur onderwerpen.

Hij is beboet, meermalen [illegible]; hij heeft den vollen toom aan hunne vervolgingen gegeven en betaling, onder *protest*, boven *arrest*, verkozen.

Pæna levis justis, etiamsi magna putetur.

In ons n.° 62 plaatsten wij eene aankondiging van de uitgave van een Tijdschrift, getiteld de NEDERLANDER, uitgegeven wordende bij de Gebroeders *Langenhuysen*, te 's Gravenhage. Het komt ons niet ongepast voor, onze lezers met dat geschrift nader bekend te maken.

In het jaar 1826 werden door dezelfde uitgevers twee stukken in het licht gegeven, die gezamenlijk een boekdeel uitmaken, betiteld en zijnde ook eene volledige verzameling van al hetgeen, betrekkelijk het *collegium philosophicum*, en wat daarmede in verband staat, is bepaald en uitgegeven, enz. Het belang, dat algemeen gesteld werd in al hetgeen die inrigting betrof, en welke stof tot zoo veel redevoeringen, gesprekken en geschriften had gegeven, noopten hen, al het daartoe betrekkelijke, wat in hun bereik was, zoo veel mogelijk naar orde van tijd, of in zijn geheel, of bij verkorting, met de meeste onpartijdigheid aan een geschakeld, bijeen te zamelen, en in het nederduitsch het licht te doen zien.

Een tamelijk vertier van dat werk was het gevolg der algemeene belangstelling in deszelfs onderwerp.

De opgevolgde gebeurtenissen, welke deze algemeene belangstelling steeds gaande hielden, bewogen de uitgevers, de gemelde verzameling voort te zetten, vooral ten aanzien van de zoo belangrijke onderwerpen van het openbare onderwijs in het algemeen, mitsgaders van de vrijheid der drukpers, die bij de grondwet gewaarborgd, allen met elkanderen in verband gebragt, en nu niet wel meer van een te scheiden waren; te meer dewijl het den onpartijdigen opmerker van de dagelijksche gebeurtenissen zijns leeftijds, en meer bijzonder van zijn vaderland betreffende, niet heeft kunnen ontgaan, dat vele redevoeringen over deze zoo gewigtige stoffen, in de twee laatstvorige zittingen van de staten-generaal uitgesproken, en meer andere daartoe betrekkelijke stukken, nog nergens in de nederduitsche taal het licht hebben gezien.

De uitgevers hebben, zoo om te spoediger aan het merkbaar verlangen van het publiek te voldoen, als om den prijs van elke aflevering meer onder het algemeen bereik te stellen, geoordeeld, dat de uitgave bij stukjes de geschiktste zoude zijn. Voor het geheele werk hebben zij tot titel gekozen: *De Nederlander*, een Tijdschrift, dat om de maand of zes weken met een n.° zal vervolgd worden; zullende zes nommers of afleveringen een deel uitmaken, waarvan de prijs op *f* 3 is gesteld, en dat van elk nommer op 50 centen.

Twee dier stukken zijn reeds alom verkrijgbaar, en het derde is ter perse, om in den loop dezer maand het licht te zien.

In het eerste, wordt de draad opgevat (alwaar de volledige verzameling, enz., eindigt) met het opschrift: *Slot van 1826*, onder welk hoofd zijn gebragt eenige echte bescheiden, een zakelijk verslag der zittingen van de tweede kamer der staten generaal, van 20, 21 en 22 december 1826, voor zoo veel de onderwerpen, in den Nederlander behandeld, betreft; — eenige zinsneden uit het verslag, over den staat der hooge, middelbare en lagere scholen, gedurende het jaar 1825; — voorts een aantal stukken en bescheiden, betrekkelijk het *concordaat*, die overeenkomst zelve, enz.

In het II^de^ nommer worden laatstgemelde stukken en bescheiden voortgezet. Terwijl men daarin, onder het hoofd: *regterlyke vervolgingen*, al hetgene bijeen gezameld vindt, wat tot die vervolgingen tegen verscheiden schrijvers heeft aanleiding gegeven, derzelver verdedigers en andere stukken, die regtsgedingen betreffende, alsmede de wetten en het besluit van 1815 en 1818, uit kracht van welke dezelve waren aangevangen.

Het I^ste^ stuk beslaat 90 bladz., het II^de^, dat met bladz. 91 begint, gaat voort tot blad. 173. Het werkje is in groot octavo, met een duidelijke letter gedrukt, en voorzien van een vrij wel uitgevoerden gesteendrukten omslag-titel. De uitvoering laat, wat taal, naauwkeurigheid en inrigting, zuiverheid van druk, en papier betreft, weinig te wenschen over.

*** Het heeft den Almagtigen God behaagd, heden nacht onzen zeer geliefden HERDER en PASTOOR, den Weleerwaarden Heer *HENRICUS WILKAMP*, R. K. Priester en Pastoor van *Waverveen* en *Vinkeveen*, door een schielijk toeval, in het 69ste jaar zijns ouderdoms, van ons af te roepen en, gelijk wij hopen, in zijne eeuwige Heerlijkheid op te nemen.

Betreurd door zijne Gemeente en Vrienden, strekt deze tot kennisgeving, [illegible] van brieven van Rouwbeklagt verschoond te blijven.

VINKEVEEN,
28 *Augustus* 1829.

W. ZAAD,
R. K. Priester.
Mede uit naam der Kerkmeesters.

LETTERKUNDIGE AANKONDIGING.

*** Bij de Uitgevers dezes wordt gedrukt en zal weldra bij hen, bij de Gebroeders LANGENHUYSEN te *'s Hage* en bij F. E. WITMANS te *Amsterdam* verkrijgbaar zijn:

RONDGAANDE BRIEF van Z. H. Paus PIUS VIII, aan alle Patriarchen, Primaten, Aartsbisschoppen en Bisschoppen; benevens den originelen latijnschen tekst, waaruit dezelve in het Nederduitsch vertaald is.

BEKENDMAKINGEN.

*** De ondergeteekende maakt bij deze bekend, dat de DILIGENCE van *Luik*, zoo als die, tot hiertoe, in het Logement DE GOUDEN LEEUW is afgereden, voor het vervolg, en wel te rekenen van heden, onder zijne Directie, van het Logement HET OUD KEIZERS-HOF zal afrijden.

's BOSCH,
1 *September* 1829.

WILLEM STALLENBERG.

*** De Eerwaarde Heeren Pastoors, die genegen mogten zijn, eenen Jongeling bij zich te nemen, om in de Godgeleerdheid en goede Zeden te onderwijzen, worden hiertoe bij deze uitgenoodigd, en gelieven de brieven, waarin tevens de prijs van het kostgeld worde vermeld, te laten geworden aan de Uitgevers van dit Blad, onder de letters A. M.

*** Men vraagt, hoe eerder hoe liever, tegen kost, inwoning en eene matige belooning, in een fatsoenlijk huis, in eene der aangenaamste plaatsen dezer Provincie, eenen ongehuwden PERSOON van den R. K. Godsdienst, liefst niet beneden de 30 jaren oud, tevens voorzien van bewijzen van een goed, zedelijk gedrag, bekwaam om alle bezigheden in eenen IJZER-WINKEL en STEENKOLEN-NEGOTIE te kunnen verrigten, alsmede goed kunnende lezen, schrijven en rekenen.

Adres, met vrachtvrije brieven, onder letter D., aan de Drukkers dezer.

PRIJZEN DER VOLGENDE EFFECTEN.

AMSTERDAM, 4 SEPTEMBER.

				Geb.
Nederlanden.				
Werkelijke Schuld.	2½	pCt.	58¼ - ½	58⅜
Uigestelde dito			[illegible]	125/128
Kansbiljetten.			[illegible]	21 13/16
Stellen van uitgeloten dito.			7225 - 7275	
Amortisatie-Syndikaat	4½	pCt.	100¼ - ½	100⅜
Domein Losrenten	2½	«	98¾ - 99	98⅞
Handel-Maatschappij.	4½	«	87¼ - ½	87⅜
Frankryk.				
Inschrijving op het Grootboek.	3	«	81 - ½	81 1/16
Certifikaten van dito.	«	«	75¾ - 76	
Rusland.				
Bij *Hope* en C°.	5	«	100 - ½	100¼
Negociatie 1828.	5	«	99 - ¾	
Inschrijving op het Grootboek.	6	«	59 - ½	59¼
Certifikaten van dito.	«	«	59¼ - ¾	59½
Cert. dito Hamburg Admin.	5	«	91¼ - ¾	91⅜
Dito te Londen genegocieerd	«	«	93¼ - 94¼	93⅝
Pruissen.				
In Londen genegocieerd.	«	«	111½ - 112½	
Idem 2de Ligting	«	«	111½ - 112½	
Spanje.				
Neg. bij *Hope* en C°	5½	«	26¾ - 27¼	27
Te Parijs en Londen gedom^d^	5	«	6½ - ¾	6⅝
Renten perpetuel	«	«	-	
Coupons		*f*	-	
Polen.				
Loten		*f*	88½ - 89½	
Weenen.				
Bank.	5	pCt.	91¾ - 92¼	92
Dito.	4	«	76½ - 77	76¾
Certifikaten.	2½	«	[illegible]	
Metalliek.	5	«	[illegible] - 97	96¾
Dito te Londen genegocieerd.	«	«	96½ - 97	96¾
Dito.	2½	«	50 - ½	50¼
Bank-Aktien.	3	«	1405 - 1415	1410
Aandeelen *f* 100 bij *Rotschild*.		«	199 - 201	200
Dito 250 dito	4	«	387 - 389	388
Napels.				
Cert. bij *Lamaison* en *Bouwer*.	«	«	79¾ - 80¼	80
Dito Napelsche Adm.	«	«	81¼ - ½	81 [illegible]/16
Dito te Londen genegocieerd	«	«	86½ - 87	86¾
Denemarken.				
Negociatie in Londen.	«	«	69¼ - ½	69⅜
Engeland.				
Geconsolideerde	«	«	[illegible]	89 [illegible]/16

Te 's BOSCH, bij de GEBROEDERS LANGENHUYSEN, Drukkers en Uitgevers, [illegible]